

Шчасце быць маці!

Шматдзетная сям'я Дзедух.
Фота Аляксандра САЛАДКОВА

KULTURA-INFO.BY

Ад Дня маці да Дня бацькі.
Тыдзень бацькоўскай любові:
святуем разам

2, 10

Заканадаўства аб арганізацыі
культурна-вядовішчых
мерапрыемстваў.
Рэалізацыя на практыцы

6

“Елізар’еўскі” кастрычнік.
50 гадоў творчай кар’еры

9

Эстафета прафесійнага свята Яркія імгненні вялікіх урачыстасцей

Цягам мінулага тыдня ў краіне адзначалі Дзень работнікаў культуры і 70-годдзе Міністэрства культуры. Урачыстыя мерапрыемствы ладзіліся ва ўсіх раёнах, пачынаючы з 3 кастрычніка. Таксама прайшла сустрэча Анатоля Маркевіча з ветэранамі вядомства, у якой паўдзельнічалі колішні міністры культуры Уладзімір Матвічук і Барыс Сямтлоў, намеснікі міністра Уладзімір Рылацка, Уладзімір Грыздоўшка і Віктар Кураш да інашка была супрацоўнікі.

КОРАТКА ПРА ГАЛЮЎНІ

У Нацыянальным прэс-цэнтры Рэспублікі Беларусь 5 кастрычніка правалі сустрэчу, прымеркаваную да Дня работнікаў культуры. Да мерапрыемства далучыліся прадстаўнікі Міністэрства культуры: начальнік упраўлення прафесійнага мастацтва Раман Мамчанка і кансультант аддзела аховы і ўліку гісторыка-культурных каштоўнасцей упраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны Геннадзь Ходар. Таксама выступілі прарэктар па навуковай рабоце Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі Нэлі Мацаберыдзі і рэжысёр, мастацкі кіраўнік студыі модалагаванага кіно “Беларусьфільма” Алена Турава. Сярод ініцыятываў абмяркоўвалася міжнароднае супрацоўніцтва, падрыхтоўка кадраў, новаўвядзенні ў акадэміі аб культуры, разлігаліся асабістыя дасягненні сферы і планы на будучыню.

У Нацыянальным акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета ўзнагародзілі найлепшых работнікаў культуры. На цырымоніі з вітальнымі словам выступіў намеснік Краёўкага Адміністрацыйна-Тэрытарыяльнага Праўлення Рэспублікі Беларусь Ігар Луцкі. Увечары ў Вялікім тэатры прайшоў святковы канцэрт, на якім быў агучаны прывітанні ад імя Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Аляксандра Лукашэнкі: “Дзякуючы шматлікім талентам, мударасці і вострай прашы многіх пакаленняў творчых работнікаў умяшчаліся народнае адзінства. Сфера культуры з’яўляецца скарбонкай матэрыяльнай і духоўнай спадчыны краіны і найважнейшай крыніцай фарміравання беларускай дзяржаўнасці, на працягу стагоддзяў выступае аб’яднальным фактарам для грамадства, надзейным бар’ерам і ментальным імгненцам ад уплыву непрымальнага светапогляду. Упэўнены, што і надалей вы будзеце натхнёна панамажаць багацце нацыянальнага мастацтва, выхоўваць нашых традыцыйных каштоўнасцаў малодзе пакаленне і абуджаць гонар за Радзіму. Жадаю вам добрага здароўя, поспехаў і новых дасягненняў”.

УЗНАГАРОДЫ РУПЛІЦАМ

Традыцыйным элементам урачыстасцей стала ўшанаванне найлепшых работнікаў галіны. Падчас святкавання Ганаровую грамаду Адміністрацыйна-Тэрытарыяльнага Праўлення Рэспублікі Беларусь атрымалі загадчык кафедры манументальна-дыяграфічнага мастацтва Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў Уладзімір Зінкевіч і металіст раёнана-га Цэнтра культуры Цэнтралізаванай клубнай сістэмы Краснапольскага раёна Валіяніна Марчанка.

Нагуднага знака Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь уадастоілі начальнік аддзела ізаляцыйнай работы, культуры і па справах моладзі Нясвіжскага райвыканкама Людміла Вітко, загадчык агучайнай чыталыні залы Брэсцкай абласной бібліятэкі імя М. Горкага Тамара Глазкова, артыст драмы, вядучы майстар сітэмы заслужанага калектыву Рэспублікі Беларусь Тэатра Гродзенскага абласнога драматычнага тэатра Аляксандр Калаграв, гадоўнік бібліяграф сектара арганізацыі і навуковай апрацоўкі фонду навукова-даследчага аддзела кнігазнаўства Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Галіна Кірэва, дырэктар Мотальскага музея народнай творчасці Вольга Кузьбеда, дырэктар дзіцячай школы мастацтваў раёнаў і мастацтваў горада Быхава Ірына Кушына, дырэктар замкавага комплексу “Мір” Аляксандр Лойка, вядучы калектыва Магілёўскага дзяржаўнага каледжа мастацтваў Юры Нестарук, загадчык аддзела ўліку фонду Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны Святлана Прыбыш, гадоўнік гукаржысёр службы гукатэатраўнага комплексу Цэнтра культуры “Вішэб” Руслан Страбурскі, вядучы, старшыня імявольнай камісіі “Дзяржыраванне” Вішэбскага дзяржаўнага музычнага каледжа імя І. І. Сяпірынскага Аляксандр Суворав, настаўнік па класе рабаў дзіцячай музычнай школы мастацтваў № 1 імя

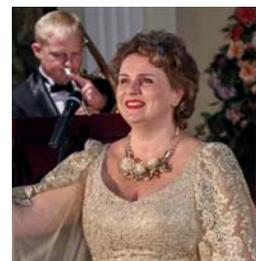

Ю. У. Семянкі горада Гродна Вольга Фамінікова, старшыня Цэнтральнага камітэта Беларускага прафесійнага саюза работнікаў культуры, інфармацыі, спорту і турызму Таццяна Філімонава, дырэктар Цэнтралізаванай сістэмы дзіцячых бібліятэк горада Мінска Таццяна Швед і металіст і катэгорыя Гродзенскага абласнога металічнага цэнтра народнай творчасці Алена Шунейка.

ГІСТОРЫЯ З ПРАЦЯГАМ

Адной з цікавінаў насычанай праграмы стала творчая сустрэча з кампазітарам Алегам Елісеенкавым і пазям Віктарам Шніпаў, што адбылася ў прэс-клубе “Культура і мастацтва” 4 кастрычніка. Мерапрыемства правалі ў фармаце анлайн-відаканферэнцыі і прымаркавалі да Дня работнікаў культуры і 70-годдзя Міністэрства культуры. У сяброўскай размове госці распавялі аб жыццёвых шляхах, супрацоўніцтве з газетай “Культура”, праектах, натхняльнікамі якіх сталі выбітныя тэатральнае айнава мастацтва. А шчы ўспомнілі апошні твор Ігара Лучанка — песню “Культурай квітнее Айчына” на словы Віктара Шніпа.

Адмысловае святочнае атмасферу забяспечыў Алег Елісееў, які выказаў тры свае знакамітыя хіты “Добрыя людзі”, “Берега”, “Спасибо”. Алег Мікалаевіч расказаў пра ролі Нацыянальнага фестывалю беларускай песні і паэзіі “Малалечна” ў развіцці творчых стасункаў паміж ачыннымі паэтамі, кампазітарамі і выканаўцамі. Таксама музыкант адзначыў істотнае паліпшэнне матэрыяльнай базы ўстановаў культуры па апошнія гады, згадаўшы як знаваквыя вялікія фестывальныя пляцоўкі краіны, так і канцэртныя залы раённых цэнтраў — прынамсі, Малалечна.

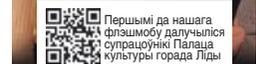
НА КАРЫСЦЬ БЕЛАРУСІ

У карагодзе падзей знайшлося месца і яшчэ для адной — дня нараджэння “К”. Першы выпуск газеты пабочуў свет 32 гады таму: 14 кастрычніка 1991-га зарылася яе знамяства з чытачом.

— Будзем спадзявацца, што газета з кожным нумарам давядзе святло чалавечай думкі, якая нарадзілася ў стагоддзі, ласць падставы разважак аб сённяшніх шляхах культуры, ды і ўвогуле стане для нас неабходнай і жаданай, — зазначыў у перадавым матэрыяле тагачасняга работніка ітотыдніцка.

І сёння мы праштываем рупліва працаваць, каб расцвітаць пра найлепшыя набыткі беларускага народа для нашых і ўдзел у напісанні гімна Нідэрля. Аказваецца, у сярэдзіне 1980-х сярэд студэнтаў Алега Елісеевака быў чарам!

Антон РУДАК, Віктар ГАБРУШ, Дамііл ШЭПКА
Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

Начальнік галоўнага ўпраўлення дзяржаўных спецыяльных культурных мерапрыемстваў і прафесійнага мастацтва Міністэрства культуры Ірына Дрыга адказала на найчасцей задаваныя пытанні аб нарматыўным дакуменце, змест і практыка прымянення якога хваляюць сёння арганізатараў і удзельнікаў культурна-відовішчых мерапрыемстваў.

Новыя патрабаванні да арганізатараў

Гэта Пастанова Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь № 608, што была прынятая 19-а і ўступіла ў сілу 23 верасня. Асобы, якія ўключаныя ў рэстр арганізатараў культурна-відовішчых мерапрыемстваў і хочучы прыцягнуць увагу дзейнасці, мусяць да 23 кастрычніка падаць у Міністэрства культуры пэўныя дакументы для таго, каб папярэдзіць сваю апапаленасць патрабаванням пастановы. Тое ж тычыцца і тых, хто падаў дакументы, але рашэнне па іх яшчэ не было прынята. З улікам таго, што набліжаецца вліцкі святочны сезон, арганізатары і заказчыкі ўжо сёння пачынаюць цікавіцца, хто, дзе і як зможа праводзіць такія мерапрыемствы.

ПРАЦЭДУРА ўКЛЮЧЭННЯ

Калі арганізатар культурна-відовішчых мерапрыемстваў з'яўляецца карыльным асобай прыватнай формы ўласнасці або індывідуальным прадпрыемствам, ён мусіць быць уключаны ў апапаленны рэстр, што будзе сведчыць аб яго прафесіяналізме. Рэстр выдэ Міністэрства культуры, куды арганізатары падаюць заяву на ўключэнне іх у гэты дакумент, прыкладаючы згоду на апрацоўку персанальных звестак і даведку з інфарма-

цыйнага цэнтра Міністэрства ўнутраных спраў аб наяўнасці або адсутнасці ў іх фактаў прыцягнення да крымінальнай ці адміністрацыйнай адказнасці.

Таксама, у апапаленасці з Пастановай № 608, цяпер яны мусяць падаць яшчэ і дакумент, які сведчыць аб наяўнасці ў іх стажу работы ў сферы арганізацыі культурна-відовішчых мерапрыемстваў і аб саміх такіх праведзеннях, імі мерапрыемствах за апошнія тры гады з даты палачы заявы, якія адпавядаюць такім крытэрыям, якія ацэньваюць каштоўнасць твораў, мастацкага зместнасць і кампазіцыйнае завершанасць мерапрыемства, яго мастацкае афармленне і выканальніцкае майстэрства ўдзельнікаў.

Гэтыя дакументы разглядаюцца пэтам трышціх дзён, і па выніках разгляду камісія, якая працуе пры Міністэрстве культуры, прымае рашэнне аб пацвярджэнні статусу для арганізатараў, якія ўжо ўключаны ў рэстр, або аб уключэнні ў яго ці ў адмове, калі выяўляюцца паршуні.

ПАЦВЯРДЖЭННЕ ДОСВЕДУ

Варта пацвердзіць, што патрабаванне, якое тычыцца трох гадоў стажу, мае на ўвазе, што гэты тэрмін можна ахопіць любы перыяд, калі арганізатар ажыццявіў такую дзейнасць, то-бок гэта не абавязкова мусіць быць апошнія тры гады з даты палачы заявы. Папярэдзіць наяўнасць стажу можна выліскай з працоўнай кніжкі або копіяй грамадзянска-прававых дамоў, якія з ім заключалася. Таксама гэта можа быць даведка з месца працы, якая сведчыць, на якой пасадзе і ў які перыяд арганізатар працаваў, або іншы дакумент такога калібра. Для таго каб высветліць, ці адпавядае стаж спецыяліста патрабаванням пастановы, рэкамэндавана карыстацца выліскай № 30 адзінага кваліфікацыйнага даведніка паслужыўцаў «Паслужыўцаў, якія займаюцца ў культуры», які можна знайсці на прававых парталлах. З яго дапамогай можна высветліць апапаленнасць службовых абавязкаў пэўнаму віду дзейнасці.

Таксама неабходна падаць інфармацыю аб мерапрыемствах, праведзеных з удзелам заяўніка за апошнія тры гады з даты палачы заявы, прычым ён не абавязкова мог пры гэтым быць іх арганізатарам, а выконваць пэўныя функцыі па іх арганізацыі ў якасці рэжысёра, яго асістэнта, памочніка, адміністратара ці ў іншай якасці. Каб ашапіць мастацкі ўзровень гэтых мерапрыемстваў, прыкладаюцца фота- і відэамагнеты, магчыма, сцэнарныя планы. Гэтыя дакументы прымаюцца ў Міністэрстве культуры і штодзённа з васмі галізн рашэння да пяці вечара, а ў чацвер — да васьмі вечара.

ВЫБАР ЗА ВАМІ

Калі заяўнік не паспее падаць дакументы да 23 кастрычніка, ён на жаль будзе выключаны з рэстра. Пасля яго будзе даведзена эню сабраць згладаныя дакументы і падаць іх для новага разгляду. Акрамя таго, калі арганізатар быў уключаны ў рэстр да даты прыняцця пастановы і не паспее падаць дакументы да 23 кастрычніка, яго будзе дазволена правесці ўсе мерапрыемствы, па якіх ён ужо атрымаў дазвол. Таксама паставой пашыраюць пера-

лік пастаў для выключэння з рэстра: у прыватнасці, неправільнае арганізатарам мерапрыемстваў на працягу аднаго года з даты ўключэння ў рэстр або паступленне ад кантрольных (наглядных) органаў інфармацыі аб правядзенні мерапрыемстваў з парушэннем патрабаванняў Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб культуры ці іншых актаў заканадаўства.

Сёння ў рэстр уключаныя 707 арганізатараў. У апапаленасці з патрабаваннямі Пастановы № 608, іх асноўны від дзейнасці мусіць быць звязаны з арганізацыяй культурна-відовішчых мерапрыемстваў, то-бок дзейнасць у галіне выканаўчых мастацтваў і дзейнасць, якая спрыяе правядзенню культурна-відовішчых мерапрыемстваў. Калі ж асноўны від дзейнасці іны, варта прыняцці пераарганізацыю або звырніцца для правядзення культурна-відовішчых мерапрыемстваў да тых, хто мае на гэта права, — зарэгістраваных арганізатараў ці ў дзяржаўныя установы культуры, якія вызваляюць ад уключэння ў рэстр.

Калі ў установах грамадскага харчавання, напрыклад, гучыць фонавая музыка, якая праіграецца з пэўнага носьбіта, а не выконваецца ўжыво, або тэлепаісцо на экране музычнае відэа, у такім выпадку гэтыя установы не маюць патрэбы ўключэння ў рэстр. Тое ж тычыцца і арганізатараў навуковых, адукацыйных ды бізнес-мерапрыемстваў, калі яны не тычыцца публічнай дэманстрацыі вынікаў творчай дзейнасці. Па тлумачэнні наконкрэтных выпадкаў можна звяртацца да спецыялістаў Міністэрства культуры, якіх выдучь рэстр. А ў нідзелью 15 кастрычніка з 9.00 да 18.00 адукацыя прамаа тэлефоннай лініі па пытаннях арганізацыі культурна-відовішчых мерапрыемстваў па нумары 8 017 203-75-47.

Антон РУДК

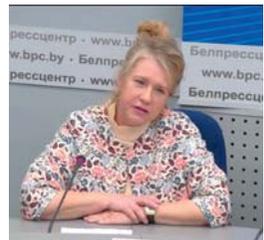
Генеральны дырэктар Нацыянальнай кінастудыі «Беларусьфільм» Юрыі Аляксей

Мастацкі кіраўнік Тэатра-студыі кінаакцёра, рэжысёр Аляксандр Яўрэмю

Дырэктар КУП «Мінаблкінавідэапракат» Таццяна Дарашкевіч

Дырэктар студыі «Летапіс» Нацыянальнай кінастудыі «Беларусьфільм» Аксана Эйхарт

Айчыннаму кінематографу — зялёнае святло

Перад беларускім кінематографам стаіць сур'езная задача: рабіць якасны айчыны прадукт, які будзе выклікаць рэальную цікавасць у нашага глядача і дазволіць скласці станоўчы імідж «Беларусьфільма». Аб тым, як зрабіць дагучацаны крок наперад і якія вектары з'яўляюцца прыярытэтнымі, гаварылі на надаўняй сустрэчы ў Нацыянальным прэс-цэнтры Рэспублікі Беларусь.

ЗДЫМАЦЬ ПРА СЯБЕ І ДЛЯ СЯБЕ

Асноўнае пытанне, якое ўздымалася на прэс-канферэнцыі, — тэматычнае накіраванасць будучых праектаў «Беларусьфільма». Як адзначыў генеральны дырэктар кінастудыі Юрыі Аляксей, айчынная кінавыворчаснасць павінна засарэджана на беларускай тэматыцы, якая будзе блізкай сучаснаму глядачу і будзе адлюстроўваць інтарэсы нашага народа. Гэтае меркаванне падзяляе і беларускі рэжысёр, мастацкі кіраўнік Тэатра-студыі кінаакцёра Аляксандр Яўрэмю.

Што тычыцца ігравага партфолія, то налета на часе прэм'ера фільма «Чорны замак» па матывах рамана Уладзіміра Караткевіча «Чорны замак Альшанскі» і карціны пад працоўнай назвай «Казбек», прысвечанай подзвігу беларускіх партызан і аперашы «Баграціён». Сёлета на кінафэстывалі «Лістапад» адукацыя прэм'еры паказ «Кіношнік» — якая стала беларуска-расійскім дэбютам для маладога рэжысёра, выпускніка Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў Кірыла Халецкага і выпускніка Усерасійскага дзяржаўнага інстытута кінематографіі і аператара Уладзіміра Казіяткі. У шырокай пракаце карціна выйдзе ўжо гэтай зімой.

ЖЫВЫЯ КАДРЫ БЕЛАРУСКАЙ ГІСТОРЫІ

Лідарам па заплаваных на бліжэйшы час праектаў стала студыя «Летапіс»: дакументалісты рыхтуюць прадаставіць 31 фільм на самыя розныя тэмы, у тым ліку прымеркаваныя да знамянальных даты — 100-годдзя беларускага кіно.

Не застаўся без увагі і нацыянальны кінапраект «На другім беразе», які стартваў у пракаце 14 верасня да Дня народнага адінства. Як паведміла генеральны дырэктар КУП «Мінаблкінавідэапракат» Таццяна Дарашкевіч, на 28 верасня па ўсёй краіне карціну паглядзіць каля 234 тысяч чалавек, а зборы фільма склалі больш за 726 тысяч беларускіх рублёў.

Асабліва цікавае сярэд заўважэнняў дакументальных праектаў уяўляюць цыклы аб беларускай прыродзе. Сёлета студыя «Летапіс» прэзентавала два фільмы, якія стануць часткай будучай серыі «Нацыянальны парк Беларусі і іх жыхары». Першы прысвечаны Бірзінскаму біясфернаму запаведніку, другі, «Краіна выратаванага велікана» рэжысёра Юрыя Шыбіна, распавядае пра беларускіх збыноў. Майстар натуралістычнага кадра, Бышнёў таксама вылучыў аўтарам стужак пра Беларускае пунічч і Нацыянальны парк Прыпяцкі, якія таксама ўвойдуць у цыкл. Як адзначыла Аксана Эйхарт, зымкі падобных карцін адзінаваўца сваёй складанасцю, патрабуюць спецыяльнай тэхнікі, акіроўка, не кажучы ўжо аб асабістым інтэлекце і лаграм смерці, асобны эпизод увабосці на экране подзвігі Дзмітрыя Карышчана. Да 100-годдзя беларускага кіно мы выдучым серыю фільмаў, куды ўвойдуць эпизоды пра выдатных асоб, якія праславілі наш кінематограф, пра першыя кінатэатры Беларусі і, безумоўна, пра гісторыю станаўлення «Беларусьфільма» пачынаючы з 1924 года.

ГЛЯДЗЕЦЬ СВАЁ

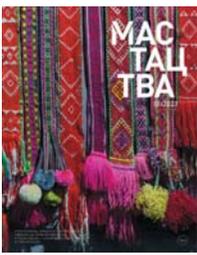
Пра тое, наколькі запатрабаваны айчыны кінатрадыт у беларускага глядача, распавяла на прэс-канферэнцыі генеральны дырэктар КУП «Мінаблкінавідэапракат» Таццяна Дарашкевіч.

— На працягу многіх гадоў кінапракатная арганізацыя актыўна супрацоўнічае з «Беларусьфільмам». Нягледзячы на тое, што ў апошнія часы выхадзіць не так шмат беларускіх стужак, у нас ідзе актыўны паказ айчынай кінапрадукцыі. Напрыклад, за дзевяць месяцаў гэтага года ў Мінскай вобласці праішоў паказ 133 беларускіх фільмаў, у тым ліку чатырох прэм'ерных. Гэта настолькі запатрабавана і мае вялікае значэнне ў раённых цэнтрах, сельскіх дамах культуры, што прагледзіць у Мінскай вобласці ўжо стаў часткай вучэбна-выхаваўчых планаў сярэдніх навуцальных устаноў. Нашы арганізацыі разам з дэпагамі праводзяць творчыя сустрэчы і дыскусійныя клубы, дзе ідзе актыўнае абмеркаванне фільмаў, — распавяла Таццяна Дарашкевіч.

Яна таксама адзначыла, што кінапракатныя арганізацыі краіны зацікаўлены ў развіцці айчынай кінастудыі і беларускай кінаіндустрыі ў цэлым і гатовыя гэтаму спрыяць. Так, на аснове тэндэнцыі, якія назіраюцца ўзгод глядачоў, «Беларусьфільм» варта з'явіць курс на стварэнне кіно для сямейнай аўдыторыі.

— Пры вытворчасці фільмаў вельмі важна арыентавацца на моладзь, падлеткаў, на сямейнага глядача. Таму што апошнія тэндэнцыі, якія мы назіраем у кінапракаце, — гэта навадзенне фільмаў сям'ямі, — дзельціла Таццяна Дарашкевіч. — Хацелася б, каб кінастудыя развівалася ў гэтым напрамку, бо гэта перспектывна. Да таго ж вялікая колькасць нашых кінатрадыт у абслугоўваем у гледчаў, акуюць яны на кінастудыях, — гэта людзі, якія прышлі глядзець беларускае кіно.

Яўгена ГАБЕЦ

Анталогія мастацкага жыцця

■ Мастацтвазнаўца Ларыса Фінкельштэйн рабіць накіды да творчага партрэта Ніны Пілзінскай, якой падлучаны і габелен (найперш), і акварэль, і батык, і выдат метал.

■ Творчасць Рыгора Данеліна, на жаль, не была шырока прадстаўлена ў беларускай культурнай прастору. Выправіць сітуацыю мейсця выстава мастака, арганізаваная ў Нацыянальным цэнтры сучаснага мастацтва. Дар'я Герасімовіч звяртаецца да спадчыны Рыгора Данеліна з дапамогай кураваўра выстаў Аляксея Іназемішчы і сямейнай майстра.

■ Традыцыйны беларускі касцюм — гэта прагавосце і практычнасць, сімвалізм і сакральнасць. Наталішча

«музыкай» строяў, а таксама прыкладрыць некаторыя іх таямніцы на выставе «Анталогія прыгавосце» ў Нацыянальным мастацкім музеі запрашаюць Настася Касцюковіч і кандыдат мастацтвазнаўства Марыя Віннікава.

■ Вялікініч Елізар'еў паўстагаодзі служыць беларускаму мастацтву. Да знамянальных даты Вліцкі тэатр Беларусі падрыхтаваў для свайго мастацкага кіраўніка паларунак — на працягу кастрычніка глядачы могуць убачыць самыя выдатныя балеты выдатнага харограффа. А чытачы «Мастацтва» — даведкацца з першых вуснаў пра нараджэнне спектакляў, творчасць, музыку, сустрэчы. Успаміны

Маэстра запісала Алена Балабановіч.

■ Яўгена Бачыла наведала чытку драмы Аляксея Дуларавы «Вечар» у Цэнтры беларускай драматургіі на сцене РТБД. Сваймі ўражаннямі яна дзельціла на старонках часопіса.

■ Два тыдні на сцэне Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Я. Купалы ішла гэстарой рэжысёра Аляксандра Яўрэмюва «Ліст чаканні».

■ Віцесек мае багатыя акварыльныя традыцыі. Гэта і папярэдзіў Акрытыя фестываль «Святая акварэль ў Віцебску» — 2023. Як тое было, расказала мастацтвазнаўца Анастасія Папроцка.

“Трэба заставацца людзьмі!”

Кіраўні арт-групы “Беларусы” стаў ці не самым яркім і красамойным удзельнікам праекта Міністэрства культуры і Маладзёжнага тэатра эстрады “Разам з мастацтвам”. На дыялогавых пляцоўках Валеры Шмат пераканаўча распавядае моладзі, як наша краіна стварае найлепшыя ўмовы для раскрыцця патэнцыялу творчай асобы. Гэты спікер не баіцца складаных пытанняў і адказвае на іх сур’ёзна і грунтоўна.

— Валеры, якім быў шлях арт-групы “Беларусы” ў першы этапно беларускай эстрады?

— Абсалютна нормальным, працоўным. Мы разумелі, што працуем для вельмі шэрага публікі. Адзінае, што яе абудзілае, — беларускасць. Таму ў нашым рэпертуары гукаць вельмі розныя творы, а аб’ядноўвае іх беларуская тэматыка.

Мы заўсёды разумелі, што ў аснове творчасці павінны быць нашы беларускія сны. Памятаю, калі сустраўся з Ігарам Міхайлавічам Лунанком, ён даў мне ноты песьні “Падаючы сніжынкі” на словы Пяўлюка Труса. Раней яе выканалі “Песняры”, але шмат змянілі ў музыцы, на што кампазітар абурэўся, таму і прапанаваў нам выканаць твор у арыгінальнай аўтарскай версіі. І калі пачуў, нават праслязюся.

Калі чалавек ідзе па сваім шляху, заўсёды будзе нейкія перашкоды. Гэта нармальнае з’ява, да якой трэба быць гатовым. І гэта трэба перажыць. Бывае і зайдраць, і нібыта кур’ёзныя, але непрыемныя рэчы. Напрыклад, нам на адным канцэрце адключылі рубльнік у Палацы культуры, калі правяршыць, ці ўжывую мы пям...

Праз колькі выкананых чыста акадэмічных кампазіцый гук вярнулі, а пасля выступлення чалавек прайшоў праціць працавання...

Нас пастаянна параўноўвалі з “Песнярамі”, часам — з “Чыстым голасам” ці “Хорам Турэчката”. Але мы — “Беларусы”, такія, якімі сябе робім самі і абставіны, у якіх працуем. У тым ліку эканамічныя.

— Як сёння заробіць на жыццё музычнай творчасцю? Ці карыстаецца попытам беларуская музыка на ўнутраным, так бы мовіць, рынку?

— Менталітэт беларусаў... У нас шмат добрых рысаў, але мы асыражэна стаміліся да свайго поспеху. Нават калі ўжо ўсе суседзі сівяраджаюць, што беларускае — найлепшае, мы прыдзірліва прыглядваемся да свайго. Тое ж і ў шоу-бізнэсе. Людзі не спяшаюцца раскупіць білеты на канцэрты нашых артыстаў. Пры тым што ў краіне вельмі высокі ўзровень выканальніцкага майстэрства. І вакалытыя, і харэаграфічныя. У нас шмат таленавітых людзей, якія творчасць выкаляе сапраўднае захапленне.

Але вышэйсёе. Трэба вучыць людзей паважаш і любіць сваё. Усё сваё. Мастацтва, тавары, лад жыцця. Таму лічу вельмі правільным, што дзяржава займае шэрую пазіцыю па падтрымцы нацыянальнай культуры, таго, што беларусы робяць для беларусаў. Гэта важна, бо творцы фарміруюць светапогляд людзей.

— Для выканаўцаў частая праблема — знайсці добры тэкст і добрую музыку да яго. Як фарміруеш рэпертуар арт-групы “Беларусы”?

— Наш рэпертуар складаецца сусветна вядомыя творы, мае аўтарскія і творы беларускіх кампазітараў. Дзя-

куючы фестывалю “Вытокі” мы ў гэтым годзе адкрылі шмат цікавых пэўтаў. Там сёлета быў пэўтычны конкурс. У кожнай вобласці перамагў адзін твор, на іх розныя кампазітары пісалі музыку. Так з’явіліся шэсьць новых песьняў. “Беларусы” выканалі на сваяе беларускай пісьменнасці адну з іх — “Слова роўнае” на тэст Ірыны Войтка і маю музыку.

Мы заўсёды ў пошуку. Часам людзі проста на канцэрце перадаюць запіскі з тэкстамі. Нараджэнне новага твора па-рознаму адбываецца.

— Да “эпох” у грамадстве заўсёды асаблівае стаўленне. Да іх меркаванню прыслухоўваюцца, таму часта просяць пракаментыраваць нейкія рэчы. Напрыклад, палітычныя падзеі. Што вы пра гэта думаете?

— Калі кажаць пра 2020-ы, я і тады не вагаўся ні секунды. Па-першае, мне заўсёды было зразумела, што здрада не мужчынскі ўчынак. Не ўчынак сына сваёй Айчыны, не ўчынак бацькі сваёй дзяці. Па-другое, я ўдзячны сваёй дзяржаве за ўсё, што маю. Не толькі ў духоўным сэнсе, але і ў матэрыяльным. Калі ўсё пералічыць, пальцаў не хопіць. Па-трэцяе, за гадзі свайго прафесійнага дзейнасці наша група мела ўсе магчымасці для свайго развіцця. І калі хтосьці гаворыць, што няма ўмоў для працы, няма нейкай свабоды, мне гэта незразумела. Са свайго досведу магу сівяраджаць, што ўсе перашкоды толькі ў галаве чалавека. Гэта яго страх і яго слабасць.

Таму на дыялогавых пляцоўках “Разам з мастацтвам” заўсёды падкрэсліваю, калі хочаш поспеху, стань лепшым. І сваім дзеям заўсёды кажу: стань лепшым урачом, лепшым юрыстам, кім хочаш, але лепшым. Калі ты найлепшы ў сваёй справе — атрымаеш усё і нават тое, пра што і не думаў ніколі. Але для гэтага трэба шмат працаваць.

Пагаджуся, трэба разумець адмысловую алканнасць, калі ты стаў публічнай асобай і выходзіш да людзей.

Бо гэтыя тысячы глядзяць на цябе і кажаць, што ты скажаеш... І мая пазіцыя — за Беларусь!

Я заўжды падтрымліваю кіраўніка нашай дзяржавы. І ўдзячны за яго палітыку, якая стварыла спрыяльныя ўмовы для жыцця ў нашай краіне. У Беларусі працуюць законы. Ніводны ліст у дзяржаўныя ўстанова не застаецца без адказу. Вельмі гэта па ўласным досведзе. Калі чалавек мае нейкі абгрунтаваны патрэбы, яны будучы задовольнены ў адпаведнасці з законам. Але калі ты сам нічога не робіш, то нічога і не атрымаеш.

Яшчэ мая жыццёвая пазіцыя абумоўлена хрысціянствам. Добра стаўлюся да каталікоў, і да праваслаўных. Нарадзіўся сам у каталіцкай сям’і, але гадоў пяцінаццаць таму свядома прыняў праваслаўе. Вера ў Бога абумоўлівае мае ўчынкі, як у грамадскім жыцці, так і ў асабістым. Яна вучыць кіравацца любоўю, а не страхам пакарання. Нельга жадаць нікому зла, гэта і ёсць дараванне.

— Некаторыя творчыя асобы ў 2020-м публікавалі ў інтэрнэце эмацыянальныя допісы, але пасля адмаўляліся. Як вы ставіцеся да такіх людзей?

— Я стаўлюся так. Хто хацее з’ехаць, з’ехаў. Хто хацее што сказаць супраць нашай дзяржавы, скажаў. Мы ўсіх іх ведаем. І калі хтосьці вагаўся на эмоцыях, не разумеечы, што і як насаміроц адбываецца, гэта іншая справа.

Бо гадзі беларускае грамадства аказалася нетоварым да буйнамаштабнай інфармацыйнай вайны супраць нас. А людзі культуры ўвогуле часта залішне эмацыянальныя. І некаторыя калегі, на жаль, паддаліся на правакацыі...

Але шпер ужо ўсім усё павінна быць зразумела. Калі чалавек усвядоміў і шчыра раскайваецца, мяркую, можна яму дараваць. Нас гэтаму вучыць і хрысціянства, і досвед сямейнага жыцця. Хіба ж мы не выбачаем сваёму калі яны памылочна? Калі б мы не даравалі адно аднаму, то ў нас бы было ні сяброў, ні братоў...

Віктар ГАВРЫШ

Сёлёты кастрычнік у Нацыянальным акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета Беларусі так і хочацца перайменаваць у “Елізар’еўскае”: цягам месяца тут прапануюць рэтрэспекцыю захаваных у рэпертуары балетаў майстра, прымеркаваную да цудоўнага юбілею — 50-годдзя творчай дзейнасці народнага артыста Беларусі і СССР, цяперашняга мастацкага кіраўніка тэатра Валянціна Елізар’ева.

Акурат паўстагоддзя таму 25-гадовы харэаграф пачаў супрацоўнічаць з нашым Вялікім тэатрам, прычым адразу быў запрошаны на пасаду гадоўнага балетмайстра — невярогодна па тых часам у дачыненні да такога маладога творцы. Аднак гэта быў напружаны момант не толькі ў ачыненнай харэаграфіі, але і ва ўсім беларускім тэатральным жыцці. Без аніякіх пераборванняў можна сказаць, што з прыездам Валянціна Мікалаевіча ў Мінск адбыліся не проста нейкія рэпертурныя змены, а пачалася, у поўным сэнсе слова, новая балетная эра.

Апаньці справядлівасць гэтых слоў і дапамогуць кастрычніцкія паказы. Гэта цалкам аўтарскія спектаклі “Рамза і Джульета”, “Спартак”, “Стварэнне свету”, “Карміна Бурана”, “Кармон-сіюта”, “Шчаўкунок”, а таксама балетная класіка ў рэдакцыі і пастаноўцы майстра: “Лебядзінае возера”, “Дон Кіхот”, “Спячачы прыгажуня”. Але ж зроблена гэта колы бодзі! Шкада, што не ўсё захавалася ў рэпертуары, а засталася толькі ў памяці і на відэа, і на фота, у выказваннях і інтэрв’ю. Шмат цікавага, прычым часта з пазнакай “упершыню”, можна знайсці на сайце тэатра, дзе адкрылася ўнікальная віртуальная выстава.

А 11 кастрычніка перад пачаткам “Спячачы...” (дарчыя, з салістамі Венгерскага нацыянальнага балета Нуды Чэкурашвілі і Вячаславам Гіельчыкам) адбылося ўрочыстае ўшанаванне юбілея з удзелам міністра культуры Анатоля Маркевіча. А ў антракце Валянцін Елізар’еў правёў для глядачоў аўтограф-сесію.

Ды ўсё ж гадоўнымі аўтографамі майстра застаюцца яго балеты. У працах Елізар’ева прысутнічаюць дзве цэнтральныя тэмы — каханне і барацьба, жыццё і смерць. Балетмайстар не распылае гісторыі, як гэта было ў часы харэаграмаў, адзіна правільнай па савецкіх мерках. І не складзе

Азарэнні Елізар’ева

ў межах Вероны, — і была гадоўнай для Шэкспіра. Таму ў балете з’явіліся адсутныя ў п’есе і музыцы Пракоф’ева дзіўнаватыя па зломнай пластыцы персанажы — штосці нахпатат “вясніку смерці”, якія складаюць персаніфікаванае аблічча той самай Варожасці. А яе музычным лейтматывам стала цудоўная па прыгажосці тэма, амаль анёльская па гучанні. Гэткае кантрастнае спалучэнне стварае яшчэ большы эмацыяны эффект, абуджае думкі пра неабходнасць паразумення замест пометы, разбуральнай для абодвух бакоў.

“Стварэнне свету”, што з’явілася ў 1976-м і атрымала новую аўтарскую рэдакцыю ў 2019-м, выводзіць вядомы біблейскі апавед пра Адама і Еву на ўзровень разваг пра лёсы ўсяго чалавештва пры сутыкненні з Д’яблам і яго памагатымі. Гэта спачатку той зладзея крыху смешным хуліганам — пазней становіцца відэавочным сапраўдным маштабы разбуральніцтва. І выратавальніцай свету становіцца не Бог і нават не Адам ці Ева самабожа, а іх каханне, што дае жыццё далейшым пакаленням шматлікіх нашчадкаў.

“Карміна-сіюта”, якая была першай пастаноўкай Елізар’ева ў нашым тэатры — увесну 1974-га, застэжыла гімнам свабодзе. Прычым пал свабоднай разумення воля самой тэмы: невыпадкова геранія вылучаецца не кібкім прыростам уборам, а наадварот, “біс-копкерным” трышко, што ўспрымаецца як агонейная душа. А “Карміна Бурана” — гімн жыццю. Ва ўсіх яго самых розных выявах.

Жыццё насуперак смерці пусьце і ў фінале “Спартак”. Апаньці усю вельмі елізар’еўскага прачытання дапомаг аднайменны гасцёрны спектакль на тую ж музыку Арама Хачатуряна, хіба з некаторымі дадаткамі. “Спартак” Раўстоеўскага музычнага тэатра ў пастаноўцы Георгія Коўтуна атрымаўся надзвычай відэавочным, бага-

Калектыў Вялікага тэатра Беларусі павіншаваў свайго мастацкага кіраўніка Валянціна Елізар’ева з творчым юбілеем. 50 гадоў Валянцін Мікалаевіч служыць беларускаму мастацтву

“Каханне станаўлася толькі мацнейшым, а сям'я — усё большай”

Перад цёплым сямейным святам, Днём маці, газета “Культура” пагутарыла з Ізабелай Дзедух, што разам з мужам выхоўвае шасць таленавітых дзяцей і сёлета была ўдасцюена ордэна Маці. Як сумяшчаць працу настаўніка па класе фартапіна і захоўваць любоў і згроду ў вялікім доме, распавяла наша гераіня.

— Звернемся да ваших дзіцячых гадоў. Чым захапляліся і патхніліся тады?

— Як і ўсе дзеці, я марыла хутчэй вырасці, бо дарослы свет здаваўся такім прывабным і загадкавым. Мне хацелася адрывацца ў дзіўнае падарожжа або без дазволу бацькоў завесці нейкую жывёлу. Тага быў выключкам па класе фартапіна, таму музыка ў нашым доме гучала пастананна. Яшчэ бацька лавіў часта валоду менавіта ў парк, паколькі працаваў там у аркестры. З гэтай прычыны і маім захапленнем стала гра на фартапіна.

— Вышэйшую адукацыю вы атрымалі ў Беларускаму дзяржаўным універсітэце культуры і мастацтваў. Якую спецыяльнасць выбралі і чаму?

— Да паступлення ва ўніверсітэт на спецыяльнасць “Народная творчасць (харавае музыка народная)” мяне падштурхнуў муж. На пачатку нашых адносін ён быў салістам народнага ансамбля “Жыўіца” горада Мазыра, таму фальклор я ведала добра.

— Якой была першая сустрэча з вашым выбаранікам?

— З Анатолем я пазнаёмылася даволі шчыра — на маст-выпусным вечары, сустрэачы світанак у парку. Мой будучы муж спяваў песні пад гітару ў альтані на беразе Прыпяці. Усё гэта выглядала вельмі романтична і не магло пакінуць мяне абыякавай.

— Як вы лічыце, што перш за ўсё патрабуе ад бацькі ў шматдзетнай сям'і?

— Ён павінен аддаваць шмат часу сям'і і ва ўсіх складаных сітуацыях паказваць сябе як справядлівы і шчыры чалавек. На яго

плечы цалкам кладзецца адказнасць за важных дзяцей. Якія ў іх характары? Ці пайшлі нашчадкі па шляху бацькоў?

— У якім узросце вы нарадзілі першына? Якія эмоцыі адчулі, калі ўзялі яго на рукі?

— Першая дачка з'явілася, калі мне было 20 гадоў. Як правіла, у такім узросце не да канца адчуваеш, якія шкідлікі цябе чакаюць. Але пазней прыходзіць дакладнае усведамленне: быць мамі і лаяць жыццё новаму чалавечку — самае вялікае шчасце на зямлі.

— Раскажыце пра вашых дзяцей. Якія ў іх характары? Ці пайшлі нашчадкі па шляху бацькоў?

— У нашай сям'і баланс: тры дзяўчынкі і тры хлопчыкі. Самы старэйшы дачка Анастасія — 16 гадоў, а малодшай Сафія — 8 месяцаў. Мне пашчасціла мець дружную сям'ю, хоць у кожнага з нас розныя тэмпераменты. Радуе, што ўсе мы яркія і жыццерадасныя асобы. Дзеці сварацца зрадка, але калі канфікты адбываюцца, яны хутка вырашаюцца — усё заканчваецца абдымкамі. Старэйшыя ўжо актыўна паказваюць сябе ў творчай сферы — скончылі музычную школу. Дачка вывучала вакал на народным і эстра-

ным аддзяленнях, а затым паступіла ў Мазырскі дзяржаўны музычны каледж на спецыяльнасць “Мастацтва эстрады (спевы)”. Старэйшы сын абраў ударныя, а малодшы — гітару. Каб аб'яднаць усё навукі, мы стварылі сямейны ансамбль “Даніш”. Нашы выступленні выйшлі за межы дому. Напрыклад, у жніўні мы выступілі на свіце вёскі Гулевічы па запрашэнні Сыродскага сельсавета.

— Цяпер вы працуеце ў Мазырскій дзіцячэй школе мастацтваў № 3. Наколькі вам блізка роля педагога?

— Як настаўнік па класе фартапіна я адчуваю сябе на пачатку месяца. Шчаслівая знаходзіцца тут, таму што люблю дзяцей, музыку і сваю прафесію. Вучні прыходзяць у 6—7 гадоў, і ў мяне ёсць шансы раскрыць таленты і прывіць любоў да музыкі, якая жыве ў маім сэрцы.

— А як улашча сумяшчаць працу і выхаванне дзіцяці?

— Бясспрэчна, мая сям'я патрабуе шмат часу ўвагі, але пра прытрымцы мужа і старэйшых дзяцей мне камфортна быць і маці, і настаўнікам.

— На ваш погляд, наколькі важна прывіць культурныя каштоўнасці нашчадкам?

— Думаю, што ў нашы імклівы час ёсць цяжкасць з выбарам жыццёвага шляху. Але адна з нашых функцый як бацькоў — духоўна і культурна выхоўваць дзяцей. Пры гэтым мы стараемся

не засяроджвацца толькі на творчай сферы, развіваем іх усеабакова.

— Сёлета вас уганаравалі ордэнам Маці. Што ён значыць для вас?

— Такая важная ўзнагарода — у першую чаргу прызнанне і падтрымка шматдзетных ордэн у бок дзяржавы. Гэты ордэн мае вялікую каштоўнасць для мяне і адначасова падкрэслівае адказнасць.

— На ваш погляд, што самае галоўнае ў выхаванні?

— Неабходна заставацца добрай і сумленнай да блізкіх, ствараць парадак і ўтульнасць у доме, быць для дзяцей зоркам. Выхоўваць у іх працавітасць, дапытлівасць і мэтаанакіраванасць. Дзякуючы статусу мамы, я давелася, што такое дзіцячая любоў, навучылася выбачаць за крыўды і зраўмеда, як гэта — падарыць жыццё новаму чалавечку. Хачу, каб мае дзеці выраслі здаровымі, паціўнымі і ўлобенымі ў свет, які іх акружае.

— Ці застаецца ў вас час на ўласныя захапленні? Калі так, то якія бавіце свабодныя хвіліны?

— З самага дзяцінства, калі тата прывозіў мяне ў парк, я каталася на конях. І дзякуючы таму, што ў нас у Мазыры арганізуюцца конныя прагулячкі, у мяне ёсць выдатная магчымасць выехаць у лес і паскакаць галопама. Такім чынам я пераагружаюся і назапашваю сілы для новых здзяйсненняў.

Настася ЮРКЕВІЧ
Фота з архіва гераіні

Радзімічы любяць Радзіму

Чавускі раён: свята мае быць міжнародным

Калега смяецца: “Вось ты па клубы ды бібліятэках шукаеш цікавае. А яно ж хутка скончыцца”. Я ў адказ: “Ніколі! У любові не бывае канца. А любоў гэтая — да родных людзей і краю. На такой урадлівай глебе і б'юе наша нацыянальная культура...”

У Чавускі раён пастанна ездзіў, каб сустрэцца з “Незабудкамі”. Быў такі аўтэнтычны вакальны гурт, у якім спявала і Людміла Маціюліна — маці татчаснага старэйшага раўнякканіка Анатоля Маціюліна — чалавёка, неаб'якавага да народнага мастацтва. Першай, непаўторнай півунні, ужо няма з намі. Другі стаў старэйшай Чавускага райсавета дзуртатца. І па-ранейшаму падтрымлівае мисювую культуру. А замест “Незабудак” у краі з'явіўся новы брэнд. Пра яго — і гаворка.

РАСКОПКИ РАСПАВЯЛІ

Кажды, былі гэтыя людзі мужнамі для кельмівы. Чужога не чапалі, а сваё заўжды адстойвалі. І ў іх назве крылася слова “Радзіма”... Прыездзяця зняныя навукоўцы, што влі пад Радамлія археалагічныя раскопкі, як і мясцовыя настаўнік, гісторык і географ Мікалай Шапро, прыйшлі да выносу: жыццё і гэтай вёсцы забурліла аж у II стагоддзі і было тут ці не асноўнае паселішча радзімічы. Гіпотэза стала свасаебалівым каталіграфам для актыўнага творчага жыцця ў краі...

Мне жывая ды ностымныя работнікі культуры пабаваюцца яшчэ і тым, што імгненна рэагуюць на любы змены ў часе і прасторы. У далёкім выпадку металіст раённай клубнай сістэмы Алеся Далейца абрава выступіла з ідэяй — зрабіць новае адрывае свята “У гасці да радзімічы”.

— А яны ж хутка скончыцца? Я ў адказ: “Ніколі! У любові не бывае канца. А любоў гэтая — да родных людзей і краю. На такой урадлівай глебе і б'юе наша нацыянальная культура...”

АД ЗАДУМЫ ДА СПРАВЫ

Загачкам сельскага клуба ў Радамлі Любоў Бількевіч пахпаіла іза, што ператварылася ў праект наступным чынам. Да месца тут дадаць словы Анатоля Маціюліна, якога я згадаў на пачатку артыкула.

— Няхай работнікі культуры, — лаводзіць ён каліскай, — прыдуць да мяне не проста з цікавай задумай. Для прыняцця канкрэтнага рашэння патрэбны карпатліва прапінаны і шчыны бізнес-план. Такі праект трох не паптрымаць...

Скажу ад сябе. Прадуманы бізнес-план у сённяшніх умовах толькі тады мае права на жыццё, калі прымяняюцца ўсе магчымыя рэзервы — матэрыяльныя і маральныя. Пад рэзервыма матэрыяльнымі разумеюцца і грошы, і наш гістарычны, калі так можна сфармуляваць, антураж. Хіба ж сакрэт, што мы ралка выкарыстоўваем для тэатралізаванай і рэканструкцыі рошпкі нашых маінтаў і сядзіб? А ёсць яшчэ помнікі прыроды і сакральныя місціны кітаўты проруць да капішчэцкага і дрэвам. Прыхільдася да ствалоў, сама сцухала ці шпосці распададла. У Рагачоўскім раёне, баньчэ, падчас апаўнення аднаго са старасвецкіх парку рэканструавалі лужок, аколены гэўміны пародамі дрэў. Капісці ў цэнтры той півюцікі ахвотныя зардажыцца гаючай энергіяй прыроды. Як сёння нам гэтага не стае!.. Я, даруйце, трохкі адхіліў ад тэмы. Прайнем.

У Чавускі раён пастанна ездзіў, каб сустрэцца з “Незабудкамі”. Быў такі аўтэнтычны вакальны гурт, у якім спявала і Людміла Маціюліна — маці татчаснага старэйшага раўнякканіка Анатоля Маціюліна — чалавёка, неаб'якавага да народнага мастацтва. Першай, непаўторнай півунні, ужо няма з намі. Другі стаў старэйшай Чавускага райсавета дзуртатца. І па-ранейшаму падтрымлівае мисювую культуру. А замест “Незабудак” у краі з'явіўся новы брэнд. Пра яго — і гаворка.

Шішчэ маі маіш лічылася не толькі таблеткамі, але і дрэвам. Прыхільдася да ствалоў, сама сцухала ці шпосці распададла. У Рагачоўскім раёне, баньчэ, падчас апаўнення аднаго са старасвецкіх парку рэканструавалі лужок, аколены гэўміны пародамі дрэў. Капісці ў цэнтры той півюцікі ахвотныя зардажыцца гаючай энергіяй прыроды. Як сёння нам гэтага не стае!.. Я, даруйце, трохкі адхіліў ад тэмы. Прайнем.

ВЕЛЕС, СВАРОГ І ІНШЫЯ

У Радамлі захаваўся Замкавая гара часін ранняга Сярэднявечча. Выраслі новае штогоднае свята даліць менавіта тут, на півюціцы пад назвай “Пасад”. Папрыхотыцца званічкі распачаліся ў 2014 годзе. На пасадзе стварылі музей пад адрктыным небам. Неўзабаве ўзнікла паўземляное жыццё радзімічы.

“ЗЕМЛЯКІ” — ДА ЗЕМЛЯКОЎ

Радзімічы — славянскае, прысокскае племя. Вяцічы, мяркуючы па “Аповесці мінулых часоў”, пайшлі далей, да Акі. Яны (дакладней, іх нашчадкі) таксама павінны стаць гасцямі радзімічы ў Радамлі...

Свята на Замкавай гары развівалася папстулова. Спачатку да капішча сінгваліся гасці з Чавускага раёна. Праз час, калі чуткі пра сярэднявечную абрава-васць Радамлі сталі распаўсюджвацца з хуткасцю лёгкага на пад'ём вандруніка, прыехалі рэканструктары з Жодзіна. Такім чынам радзімічы спаткаліся з вікінгамі.

Майстар-клас даюць ганчары

У 2019-м метадыст і куратар праекта “У гасці да радзімічы” Алеся Далейца атрымала прэзідэнцкі грант.

Потым зрабілі печку. Рэканструавалі і прыставак для распылення вогнішча. З'явілася капішча. Дагэмаст абласны конкурс рэзюмэў па дрэве. У выніку на Замкавай гары п'ястай велічыня вылае Поруна, Сварога, Дажбога і Велеса. Славянскія багі ўзялі ў калыно жаданне мясцовых работніцкай культуры ствараць чарговы брэнд і ў разы тое жаданне ўзмацілі. Я асабіста свята веру ў папараш-кетку, у мой лязнічкікі багоў і ў мудрую разнастайнасць Прыроды. Урэшце, я таксама нарадзіўся ля Сожа, як і радзімічы. Словам, усё ў нас атрымалася!

Потым зрабілі печку. Рэканструавалі і прыставак для распылення вогнішча. З'явілася капішча. Дагэмаст абласны конкурс рэзюмэў па дрэве. У выніку на Замкавай гары п'ястай велічыня вылае Поруна, Сварога, Дажбога і Велеса. Славянскія багі ўзялі ў калыно жаданне мясцовых работніцкай культуры ствараць чарговы брэнд і ў разы тое жаданне ўзмацілі. Я асабіста свята веру ў папараш-кетку, у мой лязнічкікі багоў і ў мудрую разнастайнасць Прыроды. Урэшце, я таксама нарадзіўся ля Сожа, як і радзімічы. Словам, усё ў нас атрымалася!

І ТКАЧЫ, І ГАНЧАРЫ

Уладкаваліся фэст — больш накраванай становіцца дзейнасць высоковых работніцкай культуры. Маю на ўвазе сельскі клуб у Радамлі, якім кіруе Любоў Бількевіч. Неаспрэчна, раённаму брэндзе неабходна аздавацца. Якім чынам? У Радамлі вырашылі ўзмаціць гарэсты. На адно са свят на Замкавай гары завітаў кераміст Дзмітрый Каптур з вёскі Глуша Глушкага раёна. Думаю, майстар паспрыяў павольнай актыўнасці мясцовых носьбітаў традыцыйнага народнага мастацтва. Вельмі ярка працуе ганчар з Радамлі Анатоль Якубчыч. Тое ж можна сфармуляваць і пра капішча ў Радамлі. Завадатарам на гэтай ніве стала усё тая ж Любоў Бількевіч, з-пад рук якой выдзіцца такіх павысі, што немагчыма вачэй адвесці...

Цікава, якім будзе свята праз гады? Алеся Далейца ўсё сакрэтаў не вылае, але зраўмеда, што ідэй назапашана шмат. За змы ўсё трыба раскласці на паліцах і як след прычысціць.

Я ж думаю шмат пра іншае. Дзціны ў майго дзіўнага мінескага сібравана зыходзіцца ў вёску Раўшча, што на Жлобіншчыне. Раўшча, Раўшча... І штогод у гэтым пераконваецца усё больш...

У 2019-м метадыст і куратар праекта “У гасці да радзімічы” Алеся Далейца атрымала прэзідэнцкі грант. Алеся — яшчэ і салістка народнага ансамбля народнай музыкі і песні “Землякі”. Дык

Алеся Далейца

І ТКАЧЫ, І ГАНЧАРЫ

Уладкаваліся фэст — больш накраванай становіцца дзейнасць высоковых работніцкай культуры. Маю на ўвазе сельскі клуб у Радамлі, якім кіруе Любоў Бількевіч. Неаспрэчна, раённаму брэндзе неабходна аздавацца. Якім чынам? У Радамлі вырашылі ўзмаціць гарэсты. На адно са свят на Замкавай гары завітаў кераміст Дзмітрый Каптур з вёскі Глуша Глушкага раёна. Думаю, майстар паспрыяў павольнай актыўнасці мясцовых носьбітаў традыцыйнага народнага мастацтва. Вельмі ярка працуе ганчар з Радамлі Анатоль Якубчыч. Тое ж можна сфармуляваць і пра капішча ў Радамлі. Завадатарам на гэтай ніве стала усё тая ж Любоў Бількевіч, з-пад рук якой выдзіцца такіх павысі, што немагчыма вачэй адвесці...

Цікава, якім будзе свята праз гады? Алеся Далейца ўсё сакрэтаў не вылае, але зраўмеда, што ідэй назапашана шмат. За змы ўсё трыба раскласці на паліцах і як след прычысціць.

Я ж думаю шмат пра іншае. Дзціны ў майго дзіўнага мінескага сібравана зыходзіцца ў вёску Раўшча, што на Жлобіншчыне. Раўшча, Раўшча... І штогод у гэтым пераконваецца усё больш...

У 2019-м метадыст і куратар праекта “У гасці да радзімічы” Алеся Далейца атрымала прэзідэнцкі грант. Алеся — яшчэ і салістка народнага ансамбля народнай музыкі і песні “Землякі”. Дык

Уладкаваліся фэст — больш накраванай становіцца дзейнасць высоковых работніцкай культуры. Маю на ўвазе сельскі клуб у Радамлі, якім кіруе Любоў Бількевіч. Неаспрэчна, раённаму брэндзе неабходна аздавацца. Якім чынам? У Радамлі вырашылі ўзмаціць гарэсты. На адно са свят на Замкавай гары завітаў кераміст Дзмітрый Каптур з вёскі Глуша Глушкага раёна. Думаю, майстар паспрыяў павольнай актыўнасці мясцовых носьбітаў традыцыйнага народнага мастацтва. Вельмі ярка працуе ганчар з Радамлі Анатоль Якубчыч. Тое ж можна сфармуляваць і пра капішча ў Радамлі. Завадатарам на гэтай ніве стала усё тая ж Любоў Бількевіч, з-пад рук якой выдзіцца такіх павысі, што немагчыма вачэй адвесці...

Цікава, якім будзе свята праз гады? Алеся Далейца ўсё сакрэтаў не вылае, але зраўмеда, што ідэй назапашана шмат. За змы ўсё трыба раскласці на паліцах і як след прычысціць.

Я ж думаю шмат пра іншае. Дзціны ў майго дзіўнага мінескага сібравана зыходзіцца ў вёску Раўшча, што на Жлобіншчыне. Раўшча, Раўшча... І штогод у гэтым пераконваецца усё больш...

Юген РАПН
Фота з архіва Цэнтралізаванай клубнай сістэмы Чавускага раёна

Прыгоды італьянца ў Беларусі

(Завяршэнне. Пачатак у "К" №№ 31, 37, 2023)

"Гісторыя са старонка газеты прасіцца на кінаэкран". Так адражаваў на нашы публікацыі, прысвечаныя оперы "Агатка", адзін са сталых чытачоў. Шматпланавая дзея, якая разгортваецца на тле шырокай панарамы айчынай гісторыі канца XVIII стагоддзя, мае ўсе складнікі блокбастера. І апісання перыпеты — гэта не выдумка сцэнарыстаў, а сапраўднае жыццё.

Францішка Уршуля Радзівіл, маці беларускага нацыянальнага тэатра, партрэт XIX ст.

У ранейшых частках мы распавялі, якім дзіўным чынам занесла ў славянскія цэнтры культурнага жыцця Вялікая княгіня Літоўскага Ураджэнна Рыма Аляксандра Данэзі. Спачатку музыкант трапіў у Слонім Агітскіх, а потым і ў радзівілаўскі Нясвіж. Сёння пагаворым пра лёс "Агаткі" пасля першага паказу, які адбыўся ў Нясвіжскім замку 17 верасня 1784-га...

Каля ста гадоў таму ў Львове выйшла кніга Teatr, dramati i muzyka ў Stanisława Augusta (два тамы, 1925). Аўтарам фундаментальнай працы, прысвечанай тэатру часоў караля Станіслава Панятоўскага, быў гісторык польскай літаратуры, бібліятэкар, бібліограф і дырэктар фонду Асцінскіх Людвік Бернацкі. У глеве "Афішы Нацыянальнага тэатра 1778—1798" аўтар прыняў хіраляноўскае жыццё ўстаноў на дзях. З кнігі вынікае: праз год пасля прэм'еры "Агатка" адправілася ў турні на Рэчы Паспалітай. У выніку, 30 кастрычніка 1785-га, адбылася першая прама-ера. На афішы напісалі зьмяненні гісторыі: "Опера ў 3 актах "Агатка", тая самая, якая некалі, падчас векапомнага, міласцівага ў Нясвіжы, у князя Радзівіла, побыту Найяснейшага Пана, была далезна на панскім прыёме. Музыку напісаў пан Данэзі, прыводны капельмайстар Янаеасвечанага князя Радзівіла, віленскага ваяводы". Гэта першае важнае сведчанне на карысць сапраўднага аўтара Данэзі.

А вось і другое — 17 красавіка 1788-га нявіжскага трупа ізноў у Варшаве. Дэманстравалі, наводзе Бернацкага, "оперу арыгінальную "Агатка", у якой у роўнай адэютуе новапрыбылая актрыса Закрўска" (бабуля жонкі кампазітара Станіслава Манюшкі). 23 верасня зладзілі яшчэ адзін паказ "оперы арыгінальнай у трох актах, з музычнай пана да Данэзі "Агатка".

Спектакль прадставілі ў чарговы раз 8 снежня 1791-га — як "оперу ў 3 актах, арыгінальным вершам напісаную, з музычнай, у краіне зробленай, "Агатка". Пазней былі іншыя паказы ў розных гарадах. Магчыма, бацькі пастапоўкі ў Гародні і Вільні (вось толькі звестак пра гэта пакуль не ашукана).

То-бок у XVIII стагоддзі, пры жыцці ўсіх датчыных да напісання "Агаткі", імя аўтара музыкі Аляксандра Данэзі ні ў кога не выклікала сумневаў. І толькі калі памёрлі замоўцаў оперы Карал Радзівіл (1790), гадоўны прадстаўнік мэтай аўдыторый кароль Панятоўскі (1798), лібрэтыст Мацей Радзівіл (1800) і, верагодна, сам Данэзі, Егана Давіда Голанда сталі пазначыць стваральнікам музыкі да "Агаткі".

У 1820-м выйшла "Гісторыя Нацыянальнага тэатра" знамятага акцёра, рэжысёра і драматурга Войцеха Багуслўскага. Ён расказаў, як даў старт тэатральнаму сезону ў Львове ў 1796-м: "Адкрыў новы амфітэатр оперы, таксама нацыянальнай, — "Агатка, або Прыезд пана", на прыёме ў Нясвіжы сва. памішкі князя Станіслава Аўгуста князем Мацея Радзівілам напісанай, з музычнай навароўнага тых князёў капельмайстра, Голанда". З гэтага моманту ўсе (за малым выключэннем), хто ў XIX—XXI стагоддзі ўпамінаў "Агатку", называлі аўтарам яе музыкі Егана Голанда. Ці ўжо стары на той час Багуслўскай банальна памыліўся? Ці за імям іншага кампазітара стаяла нешта праўдзівае? Магло здарыцца і тое, і гэта. Па-першае, да самай смерці Мацея Радзівіла (1800) Голанд быў пры князю капельмайстрам і жыў у Паланечцы (гл. "К" № 3, 2023). Алісоў і шырокае вядомасць творцы як колішняга капельмайстра Радзівілаў. Пра Данэзі, які займаў пасаду не такі працягла тэрмін, у пачатку XIX стагоддзя ўжо забыліся. Па-другое, вядома, што Войцех Багуслўскай напрыканцы XVIII стагоддзі адаптаваў "Агатку" да новых умоў і пераўтвараў яе ў дракутковую оперу, якая атрымала назву "Добры пан — бацька для падданых". Вываюна, мусіла змяніцца і партытура. Не выключана, што, як асоба, набыцкая да князёў Радзівілаў, за гэтую справу ўзяўся Голанд. Ці маглі стаяць, што імя Голанда і захавалася ў памяці Багуслўскага, якому Войцех надаў гарановы тытул стваральніка першай нацыянальнай оперы? Тэарэтычна — так.

Зміцер ЮРКЕВІЧ

Аб'ява

Установа адукацый "Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў"

аб'яўляе конкурс на замішчэнне пасады прафесарска-выкладчага саставу:

1. Старшы выкладчык падрыхтоўчага аддзялення. Кваліфікацыйныя патрабаванні: вышэйшая адукацыя і навунаасць ступені магістра (вышэйшая адукацыя і навунаасць навуковай кваліфікацыі "Даследчык", вышэйшая адукацыя і навунаасць вучонай ступені), стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, не меншы за 3 гады, або вышэйшая адукацыя і стаж працы на пасадах службовых, якія адносяцца да катэгорыі "Кіраўнікі" або "Спецыялісты", работа якіх адпавядае напрамку адукацыі, не меншы за 5 гадоў. Тэрмін абрання па конкурсе — 5 гадоў.

2. Выкладчык кафедры кінатэлеаператарства. Кваліфікацыйныя патрабаванні: вышэйшая адукацыя, адпаведная педагагічнай дзейнасці, або вышэйшая адукацыя, адпаведная вучэбнаму прадмету (вучэбнай дысцыпліне), і перападрыхтоўка па профілях "Педагогіка", "Педагогіка. Прафесійная адукацыя" без працягнення патрабаванняў да стажу працы. Тэрмін абрання па конкурсе — 5 гадоў.

3. Старшы выкладчык кафедры інтэрэра і абсталявання. Кваліфікацыйныя патрабаванні: вышэйшая адукацыя і навунаасць ступені магістра (вышэйшая адукацыя і навунаасць навуковай кваліфікацыі "Даследчык", вышэйшая адукацыя і навунаасць вучонай ступені), стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, не меншы за 3 гады, або вышэйшая адукацыя і стаж працы на пасадах службовых, якія адносяцца да катэгорыі "Кіраўнікі" або "Спецыялісты", работа якіх адпавядае напрамку адукацыі, не меншы за 5 гадоў. Тэрмін абрання па конкурсе — 5 гадоў.

4. Выкладчык кафедры інтэрэра і абсталявання. Кваліфікацыйныя патрабаванні: вышэйшая адукацыя, адпаведная педагагічнай дзейнасці, або вышэйшая адукацыя, адпаведная вучэбнаму прадмету (вучэбнай дысцыпліне), і перападрыхтоўка па профілях "Педагогіка", "Педагогіка. Прафесійная адукацыя" без працягнення патрабаванняў да стажу працы. Тэрмін абрання па конкурсе — 5 гадоў.

5. Выкладчык кафедры дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва і касцюма. Кваліфікацыйныя патрабаванні: вышэйшая адукацыя, адпаведная педагагічнай дзейнасці, або вышэйшая адукацыя, адпаведная вучэбнаму прадмету (вучэбнай дысцыпліне), і перападрыхтоўка па профілях "Педагогіка", "Педагогіка. Прафесійная адукацыя" без працягнення патрабаванняў да стажу працы. Тэрмін абрання па конкурсе — 5 гадоў.

Тэрмін падачы заяў — адзін месяц з дня апублікавання аб'явы. Заявы і дакументы дасілаць на імя рэктара БДАМ на адрас: 220012, г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 81, адрас краводы. Тэлефон: 8 017 366934. Конкурс праводзіцца 28.11.2023 г. ва ўстанове адукацыі "Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў".

WWW.1088888

Падчас лекцыі

Інтэрактыўная пляцоўка навагрудскага музея Адама Міцкевіча

У госці да Міцкевіча

Літаратурна-музычны фестываль "Восень у Завоссе" сёлета прайшоў з небывальным размахам. Есць нагода: з 10-ым спойніцка 225 гадоў з дня нараджэння нашага славагэта зямляка — паэта Адама Міцкевіча.

Арганізатарамі свята традыцыйна выступілі Дзяржаўны музей гісторыі беларускай літаратуры (або філіялам і з'яўляцца Музей-сядзіба Міцкевічаў "Завоссе") і Баранавіцкі раённы выканаўчы камітэт. У якасці пачасных гасцей запрасілі прадстаўнікоў Саюза пісьменнікаў Беларусі, Наваміхаскай бібліятэкі імя Яна Чачота і Дома-музея Адама Міцкевіча ў Навагрудку. З вядомым словам да ўдзельнікаў з'явіўся намеснік старшыні Баранавіцкага раённага выканаўчага камітэта Міхаіл Баранавіч: — Сёння наша гаспаінная зямля ізноў сустракае нашэй літаратурна-музычнае фестываль "Восень у Завоссе", які за галы існавання стаў неад'емнай часткай жыцця нашага раёна. Завоссе — асабліва кропка на карце Беларусі. Нягледзячы на невялікі памер, гэтае аска вядомая не толькі ў нашай краіне, але і далёка за яе межамі. А ўсё таму, што тут нарадзіўся паэт Адам Міцкевіч. Усечна бачыць, што з кожным годам фестываль прыцягвае ўвагу новых удзельнікаў і гасцей. Значыць, яму наканавана доўгае і шчаснае жыццё! Пасля ўрачыстага адкрыцця лістамі падыякі ад імя кіраўніцтва Баранавіцкага райвыканкома ўзнагародзілі за галычыя філіяла "Музей-сядзіба Міцкевічаў "Завоссе" і Баранавіцкі раённы выканаўчы камітэт. У якасці пачасных гасцей запрасілі прадстаўнікоў Саюза пісьменнікаў Беларусі, Наваміхаскай бібліятэкі імя Яна Чачота і Дома-музея Адама Міцкевіча ў Навагрудку.

З вядомым словам да ўдзельнікаў з'явіўся намеснік старшыні Баранавіцкага раённага выканаўчага камітэта Міхаіл Баранавіч: — Сёння наша гаспаінная зямля ізноў сустракае нашэй літаратурна-музычнае фестываль "Восень у Завоссе", які за галы існавання стаў неад'емнай часткай жыцця нашага раёна. Завоссе — асабліва кропка на карце Беларусі. Нягледзячы на невялікі памер, гэтае аска вядомая не толькі ў нашай краіне, але і далёка за яе межамі. А ўсё таму, што тут нарадзіўся паэт Адам Міцкевіч. Усечна бачыць, што з кожным годам фестываль прыцягвае ўвагу новых удзельнікаў і гасцей. Значыць, яму наканавана доўгае і шчаснае жыццё! Пасля ўрачыстага адкрыцця лістамі падыякі ад імя кіраўніцтва Баранавіцкага райвыканкома ўзнагародзілі за галычыя філіяла "Музей-сядзіба Міцкевічаў "Завоссе" і Баранавіцкі раённы выканаўчы камітэт. У якасці пачасных гасцей запрасілі прадстаўнікоў Саюза пісьменнікаў Беларусі, Наваміхаскай бібліятэкі імя Яна Чачота і Дома-музея Адама Міцкевіча ў Навагрудку.

Мы дагледзем тое месца ўжо 10 гадоў — раз-пораз прыязджаем на суботнікі з "К". Належыць распавесці про таго падрыхтоўшчы. Новае могляд, на якіх знайшлі апошні прастамак Райтану, былі заснаваны прыблізна ў 1796-м, калі закрыліся старыя касцельныя, дзе цэнтры горада. З 1798 па 1864 год тут пахавалі каля дзесяці лавоў вядомых у свой час грамадскіх дзеячаў. Спіраша — трохбраты славагэта Тагтэвуша Райтана (сироў і Міхаі, наваградскі зямскі суддзя, судзіць павятова маршалак). Пазней — пляменнік, потым — стрыечны нукаў. Намаглівай большасці гэтых людзей не ападеці.

Традыцыйна кожны будынак і куток сядзібы быў зацвержаны пад фестывальныя пляцоўкі. У абары праводзіліся майстар-класы, на якіх прапаноўвалі зрабіць медальчык з вывавай Адама Міцкевіча. Лія сівронка працаваў "кавалскі цэх" па вырабе памятных манеты ды майстарыя смаку "Зёлка-пчолка", у якой частавалі духмянай гарбатай. Асабліваю ўвагу гледзючы прыцягвалі канцэрты, якія праходзілі на ўсёй тэрыторыі музея. Акрамя мясцовых калектываў мастацкай самадзейнасці, да фестывалю далучыліся сталічныя артысты і музыканты. У выніку праца па мінным дапамамлі адправіцца навуковы супрацоўнік Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры Міхаіл Данілаўскі і аўтар гэтых радкоў, які распавядаў пра сувязь паміж проказкамі і сваякім вядомым творцаў — паэта Адама Міцкевіча і жыццяніца Генрыка Семірадскага. Без яе не з'явілася б знакамітае пама "Пан Тагтэвуш". — Фестываль удаўся! — казалі яго ўдзельнікі напрыканцы. — Дзякуем усім, хто арганізаваў гэтае свята!

З вядомым словам да ўдзельнікаў з'явіўся намеснік старшыні Баранавіцкага раённага выканаўчага камітэта Міхаіл Баранавіч: — Сёння наша гаспаінная зямля ізноў сустракае нашэй літаратурна-музычнае фестываль "Восень у Завоссе", які за галы існавання стаў неад'емнай часткай жыцця нашага раёна. Завоссе — асабліва кропка на карце Беларусі. Нягледзячы на невялікі памер, гэтае аска вядомая не толькі ў нашай краіне, але і далёка за яе межамі. А ўсё таму, што тут нарадзіўся паэт Адам Міцкевіч. Усечна бачыць, што з кожным годам фестываль прыцягвае ўвагу новых удзельнікаў і гасцей. Значыць, яму наканавана доўгае і шчаснае жыццё! Пасля ўрачыстага адкрыцця лістамі падыякі ад імя кіраўніцтва Баранавіцкага райвыканкома ўзнагародзілі за галычыя філіяла "Музей-сядзіба Міцкевічаў "Завоссе" і Баранавіцкі раённы выканаўчы камітэт. У якасці пачасных гасцей запрасілі прадстаўнікоў Саюза пісьменнікаў Беларусі, Наваміхаскай бібліятэкі імя Яна Чачота і Дома-музея Адама Міцкевіча ў Навагрудку.

Мы дагледзем тое месца ўжо 10 гадоў — раз-пораз прыязджаем на суботнікі з "К". Належыць распавесці про таго падрыхтоўшчы. Новае могляд, на якіх знайшлі апошні прастамак Райтану, былі заснаваны прыблізна ў 1796-м, калі закрыліся старыя касцельныя, дзе цэнтры горада. З 1798 па 1864 год тут пахавалі каля дзесяці лавоў вядомых у свой час грамадскіх дзеячаў. Спіраша — трохбраты славагэта Тагтэвуша Райтана (сироў і Міхаі, наваградскі зямскі суддзя, судзіць павятова маршалак). Пазней — пляменнік, потым — стрыечны нукаў. Намаглівай большасці гэтых людзей не ападеці.

Зміцер ЮРКЕВІЧ

Музейная афіша з 13 па 20 кастрычніка

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, вул. Леніна, 20, тэл.: 8 017 3970163 (аксусірынае бюро)

• **Пастаянная экспазіцыя.**
Выстава "Космас Язэпа Драздоўна", прымеркаваная да 135-годдзя дзяня нараджэння мастака. У экспазіцыі паказаны творы з калекцыі аддзела старажытнабеларускай культуры Цэнтра ўрадаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі.
Да 13 кастрычніка.
Выстава "Станіслаў Жукоўскі: пункт прызначэння — сядзіба". Да 19 кастрычніка.
Выстава "Жыццё ў міншчыне". Выставачны корпус, вул. К. Маркса, 24. Да 19 лістапада.
Выстава "Уладзімір Стальмашона. Сыны зямлі беларускай" у фонду музея, прымеркаваная да 95-годдзя з дня нараджэння народнага мастака В.С.Р. педагога Уладзіміра Іванавіча Стальмашона (1928—2013). Да 20 лістапада.
Выстава "Анастасія прыжоскі. Традыцыйны беларусы касцюм" у рамках штогадовай афішы "Рэсёравае нова", прымеркаванай да дня горада Мінска Да 11 снежня.
Экспусірыя "Самыя-самыя... (6+) "Ягога колеры мастацтва" (6+), "Віды і жанры ў выяўленчым мастацтве" (6+), "Казі Эсхадэ" (10+), "Міфы Старажытнага свету" (10+), "Партрэты дзівія міншчых паэтаў" (10+), "Пісьмо чужой мовы" (16+), "Жаночы партрэт" (16+), "Мінск у музеі" (16+). Правадзіцца заўсёды.

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВИЧА. КУЛЬТУРА МАСТАЦТВА 1-Й ПАЛОВЫ XIX СТ."
г. Мінск, вул. Ігнатоўскага, 35а, тэл.: 8 017 3637796, 8 017 5588878

• **Пастаянная экспазіцыя.**
Тэматычная дзець "Музейныя выданкі ў музеі". Да 19 кастрычніка. Экспусірыя: з'явіцца майстар-клас, фільм, 14 кастрычніка, 11.00—16.00.
Інтэрактыўныя музейныя з'янткі "Мода і акцусірыя 1-й паловы XIX ст." з майстар-класамі па вырабе ўпрыгожвання са стужкай. Кожную першую і трэцюю суботу месяца ў 13.00. Да 25 кастрычніка.
Выстава "Свадзібы і інтэр'еры Касцельных Бабок "Восень у дзясцініста". Да 27 кастрычніка.
Экспусірыя "Шлях мастака Валенція Баньковіча". Папярэдні запіс. Правадзіцца заўсёды.
Экспусірыя "Свадзібы партрэт". Папярэдні запіс. Правадзіцца заўсёды.
Спектакль тэатра ценю "Шляхцы Завалыя, або Беларусь у фантастычных ападыянах. Белая сарока". Папярэдні запіс. Правадзіцца заўсёды.
Экспусірыя "Інтэр'ер шляхецкай сядзібы". Папярэдні запіс. Правадзіцца заўсёды.

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА
8 РА РАБІЧЫ
спарткомплекс "Рабічы", Мінскі р-н, тэл.: 8 017 5074468

• **Пастаянная экспазіцыя.**
Праграма "Каляды ў музеі". Правадзіцца заўсёды. Працягласць — 2—2,5 гадзіны. Папярэдні запіс абавязковы.

МУЗЕЙ В. К. БЯЛЫНЦЫКАГА-БЮЛІ У МАТЛЕВЕ
г. Магілёў, вул. Ленінскага, 37, тэл.: 8 0222 650203, 8 02222 658800

• **Пастаянная экспазіцыя.**
Выстава жывапісу, графікі, скульптуры, дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, фотадэкаратыўна-прыкладнага мастацтва XX—XXI стст. у фонду Нацыянальнага музея Рэспублікі Беларусь "Калі мы былі дзецьмі". Да 2 снежня.
Art-lectorium "Зразумелае мастацтва". Правадзіцца заўсёды.
Падабражэнні на сайце artmuseum.by.

ВІЦЕБСКАЯ АБЛАСНАЯ ФІЛАРМОНІЯ

г. Віцебск, вул. Леніна, 69,
тэл. касы: 8 0212 368387,
сайт: vitebsk-fil.by

- Прэмера! Вечар французскай паэзіі і музыкі **"У РАБАЦІННІ КАСТРЫЧНІКА" (6+)**. 17 кастрычніка ў 19.00.
- Новая імпрэза цыкла лекцый-канцэртаў **AD LIBITUM**, прысвечаная **ДЗМІТРЫЮ ХВАРАСТОУСКАМУ (6+)**. 19 кастрычніка ў 19.00.
- Хіты афра-кубінскага джаза — квінтэт **АРКА АЎРУЦКАГА** пры ўдзеле **КАРЛАСА ЭНРЫКЕ** (Куба, ЗША, Расія). 20 кастрычніка ў 19.00.
- Музычныя сустрэчы для будучых мам **"САТКАЦЬ ДУШУ З НОТ"**. Праекту — 11 гадоў! Сустрэча другая: **"МЫ ГУЧЫМ" (0+)**. 21 кастрычніка ў 16.00.
- Да Года міру і стварэння — прадстаўленне **"ГЕРОІ НАШАГА ЧАСУ"** ў межах праекта **"ФІЛАРМОНІЯ — ДЗЕЦЯМ"**. 22 кастрычніка ў 11.00.
- **Гала-канцэрт зорак Вялікага тэатра Беларусі** — з удзелам вядучых салістаў оперы, балета і ансамбля **A.M.A.D.I.S. BRASS**. 22 кастрычніка ў 18.00.

УНП 300149385

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ТЭАТР ІМЯ ЯНКИ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Энгельса, 7,
тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627,
пошта: kupalabilet@mail.ru

- Камедыя ў 2 дзеях **"Паўлінка" (12+)**. Галоўная сцэна. 13 кастрычніка ў 19.00.
- Казка **"Гісторыя шакаладнага дрэва" (0+)**. Галоўная сцэна. 14 кастрычніка ў 11.30.
- Містычная легенда пра каханне ў 1 дзеі **"Чорная панна Нясвіжа" (12+)**. Галоўная сцэна. 14 кастрычніка ў 19.00.
- Трагікамедыя **"Апошні атракцыён" (16+)**. Прэмера. Галоўная сцэна. 15 кастрычніка ў 19.00.
- Надзвычайна неверагоднае здарэнне ў 2 дзеях **"Жаніцьба" (12+)**. Галоўная сцэна. 17 кастрычніка ў 19.00.
- Камедыя ў 2 дзеях **"Гарачае сэрца" (16+)**. Галоўная сцэна. 18 кастрычніка ў 19.00.

УНП 100377901

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1,
тэл.: 8 017 2431041 (каса),
8 017 3615493

- Балет-феерыя ў 2 дзеях з пралагам і эпілогам **"Спячая прыгажуня" (12+)**. Да 50-годдзя творчай дзейнасці народнага артыста Беларусі і СССР Валянціна Елізарэва. 13 кастрычніка ў 19.00.
- Опера ў 2 дзеях **"Рыгалета" (12+)**. 14 кастрычніка ў 18.00.
- Канцэрт **"Для самых любімых. Да Дня маці" (12+)**. Камерная зала імя Л. П. Александровскай. 14 кастрычніка ў 18.30.
- Балет у 2 дзеях **"Стварэнне свету" (12+)**. Да 50-годдзя творчай дзейнасці народнага артыста Беларусі і СССР Валянціна Елізарэва. 15 кастрычніка ў 18.00.
- Опера ў 3 дзеях **"Кармэн" (12+)**. 17 кастрычніка ў 19.00.
- Балет у 2 дзеях **"Лебядзінае возера" (12+)**. Да 50-годдзя творчай дзейнасці народнага артыста Беларусі і СССР Валянціна Елізарэва. 18 кастрычніка ў 19.00, 20 кастрычніка ў 19.00.
- Канцэрт **"Каханне паэта" (12+)**. Камерная зала імя Л. П. Александровскай. 18 кастрычніка ў 19.30.
- Опера-балет у 2 дзеях **"Вілісы. Фатум" (12+)**. 19 кастрычніка ў 19.00.
- Опера ў 3 дзеях **"Піковая дама" (12+)**. 21 кастрычніка ў 18.00.

УНП 191081322

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ БЕЛАРУСЬ ТЭАТР "ЛЯЛКА"

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2,
тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Зусім верагоднае здарэнне ў 2 дзеях **"Яшча раз пра Чырвоную Шапачку" (3+)**. 14 кастрычніка ў 11.00.
- Гісторыя незвычайнага сяброўства ў 2 дзеях **"Насарог і Жырафа" (4+)**. 15 кастрычніка ў 11.00.

УНП 300001869

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: **8 017 3970163, 8 025 6677819.**

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19,
тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660,
8 029 5518051, 8 029 1903149

- Палацавы ансамбль**
- Выстава **"Летаніс праса: разгладзім старонкі"** з прыватнай калекцыі Барыса Васільева і Юліі Ржэўскай. Малая выставачная зала. Да 12 лістапада.
 - Выстава **"Упершыню экспанат. З фонду Нацыянальнага гісторыка-культурнага музея-запаведніка «Нясвіж»"**, прысвечаная 30-годдзю ўстаноў і 800-годдзю горада Нясвіжа. Вялікая выставачная зала. Да 9 студзеня 2024 года.
 - Міжнародны выставачны праект **"Castrum doloris. Пахавальныя цырымалы нясвіжскага двара"**. У складзе пастаяннай экспазіцыі.
- Мерапрыемствы**
- Квэсты: **"Палацавыя таямніцы"**, **"Музычная скарбніца Нясвіжскага палаца"**.
 - Виртуальныя выставы: **"Ператвораныя ў попель. Генэцый беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны"**, **"Нясвіж — здымачка сусветнай культуры"**, **"Разбуральны след вайны ў архітэктуры Нясвіжа"**, **"Шэдэўры калекцыі і ўнікальныя артэфакты музея-запаведніка «Нясвіж»"**.
 - Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.

- Аддзел экскурсійнай і інфармацыйнай дзейнасці (г. Нясвіж, вул. Гейсіка, 1)**
- Выстава работ сучаснага мастака Віктара Варанкевіча **"Мінулае застаецца"**. Да 30 кастрычніка.

- Ратуша (г. Нясвіж, вул. Савецкая, 3)**
- Пастаянныя экспазіцыі**
- **"Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII — 1-й палове XIX стст."**
 - **"Нясвіж у міжваенны час. Людзі і падзеі"**.
 - Калекцыя гадзіннікаў XIX—XX стст. **"Культура часу"**. З фонду музея-запаведніка.
- Мерапрыемствы**
- Квэсты: **"Безаблічны артэфакт"**, **"Карта сямі каралеўстваў"**, **"Музейны дэтэктыў"**, **"Музейнае расследаванне"**.
 - Культурныя мерапрыемствы: **"Прыём у княгіні"**, **"Дзень нараджэння ў ратушы"** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
 - Сюжэтно-ролевая развівальная праграма **"Школа шпіёнаў"** (да 25 чалавек).
 - Гульня-знаёмства **"Музейка аб музеі"** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
 - Гульнявая праграма **"Выкунтасы"** (група да 25 чалавек).

Падабраўнасці па тэлефонах 8 01770 20602, 8 01770 20660 або на сайце niasvizh.by.

УНП 600207920

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНАЙ МАСТАЦТВА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47,
тэл.: 8 017 2427814,
час працы: аўторак — нядзеля
з 12.00 да 20.00

- Выстава **"Дабравест міру і стварэння"**. Да 15 кастрычніка.
- Выстава **"Архітэктура скрозь стагоддзі"**. Да 15 кастрычніка.

УНП 192543414

ГЛАВНОЕ МУЗЫКАЛЬНОЕ СОБЫТИЕ ГОДА

Вечня года 2023

10 декабря 2023 года, 18.00, МКСК "Минск-арена".
Стоимость билетов — от 80 до 479 руб.
Билеты можно приобрести в кассах Дворца Республики (тел. 8 017 2299039, факс 8 017 2299285) и на сайтах: ticketpro.by, kviki.by.
Дополнительная информация по тел. 8 017 2299163.

БЕЛАРУСКИ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8,
тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792,
8 017 3271166

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Запрашаем на **Тыдзень бацькоўскай любові**, у рамках якога будзе прадстаўлена інтэрактыўная зона "Сямейнае дрэва" і пройдуць майстар-класы па стварэнні тэматычных паштовак "Букет для маці" і "Мой тата найлепшы". 3 14 па 21 кастрычніка.
- Часовая экспазіцыя **"Адзінай памяці верныя"**, прысвечаная 80-годдзю з пачатку вызвалення Беларусі (23 верасня 1943 г.).
- Запрашаем юных наведвальнікаў у прастору **"Музей для дзяцей"** — гэта ўтульная атмасфера партызанскага лесу ў спалучэнні з сучаснымі тэхналогіямі, добрымі і ўважлівымі музейнымі педагогамі. Тут праходзяць заняты і лекцыі, майстар-класы і інтэрактыўныя праграмы для хлопчыкаў і дзяўчынак і іх бацькоў. **Прастора працуе з серады па нядзелю!**
- **Квэсты** — гэта ўнікальнае, пазнавальнае і захапляльнае падарожжа па музейных залах для арганізаваных груп наведвальнікаў (да 20 чалавек). Падчас квэстаў удзельнікі пашыраюць веды па гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, выконваюць заданні і пераадоляюць розныя перашкоды. Усяго прапануецца тры квэсты:
 - **"Шлях да Перамогі"**, узраст удзельнікаў — ад 12 гадоў.
 - **"Сумка з чырвоным крыжам"**, узраст удзельнікаў — ад 14 гадоў.
 - **"Франтавы дзёнік"**, узраст удзельнікаў — да 12 гадоў.

Падабраўнасці на сайце wadmuseum.by.

УНП 100235472

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г. п. Мір, Карэліцкі р-н, Гродзенская вобл.,
тэл.: 8 01596 36290,
8 01596 36270

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Квэст **"Белы слон"**. 21 кастрычніка ў 15.30.
- Выстава **"ARMATUS. Ваенна-гістарычная рэканструкцыя даспеваў і зброі" (0+)**. Паўночны корпус. Да 28 кастрычніка.
- Часовая экспазіцыя васковых фігур **"Тайная вячэра"**. Да 10 снежня.
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатралізацыі для дзяцей і дарослых.
- Экскурсія для дваіх **"Інтрыгі Купідона"**.
- Квэст-экскурсія для ўсёй сям'і **"Легенды і паданні Мірскага замка"**.
- Музейныя заняты для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: **"Святочная страва для князя па старадаўнім рэцэпце"**, **"Асаблівасці жаночага касцюма XVIII ст."**, **"Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст."**, **"Печы з каробкавай кафлі XVI—XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў"**.

Вы карыстаецеся стыкерамі ў анлайн-ліставанні і хочаце папоўніць сваю калекцыю? Прапануем вам стыкерпак ад "Культуры" на роднай мове!

Выказаць эмоцыі вам дапамогуць класікі беларускай літаратуры. Выбярэйце самую тронную цытату — і здзіўляйце суразмоўцаў у Telegram!

УНП 590201541

КУЛЬТУРА

Сайт: kultura-info.by
E-mail: kim@kultura-info.by

ШТОТЫДНЁВАЯ КУЗНЯЦОВА-ПАЛІТЧЫНАЯ ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА) Выдаецца на беларускай мове.

Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавечкая ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА".

Дырэктар — КУЗНЯЦОВА Наталія Васільеўна.

Рэдакцыя газеты "Культура": КУЗНЯЦОВА Наталія Васільеўна.

Намеснік галоўнага рэдактара — ШЧУРОК Жанна Генадзьеўна.

Адказны сакратар — Галіна МАЛІНОВСКАЯ.

Рэдактары аддзелаў — Віктар ГАУРЫШ, Юген РАГІН.

Аглядальнікі рэдакцыі: Югенія ГАБЕЦ, Антон РУДАК, Ілья САКАЛОВА, Ілья СВІРЬНІ, Юрыў ЧАРНЯКЕВІЧ, Даніл ШЭЙКА, Зміцер ЮРКЕВІЧ, Настася ЮРКЕВІЧ.

Рэдактар літаратурны — Машей ЗАЙЦАУ.

Рэдактары мастацкай — Мікалай КАСЦЮКОУ, Марына ПЯРКОУСКАЯ.

Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх.

Тэлефоны: 8 017 2860797.
Тэлефон-факс: 8 017 3345741.
Бухгалтэрыя: 8 017 3345735.
Рэкламны адрас: 8 017 2860797.

Падпісны індэкс: 63875, 638752, 63879.
Ліготныя на паўгоддзе: 63872, 638722 (зніжка 15 %).
Камплект (газета "Культура" і часопіс "Мастацтва"): 63874, 638742 (зніжка 10 %).

Рознічны кошт — па дамугленасці.

* — матэрыял на правах рэкламы.

Аўтары допісаў паведамляюць прозвішча, поўнаснае імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (номер, дату выдачы, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас.

Аўтарскія рукапісы не рэдакцыйна і не вяртаюцца. Меркаванне аўтара можа не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.

Падысана ў друку 12.10.2023 у 16.00. Замова № 2348. Наклад 3451.

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавечтва «Беларускі Дом друку»". 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 79/1. ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004.

© "Культура", 2023.